

**ACORD 5/2021, de 20 de gener, del Ple del
Consell de l'Audiovisual de Catalunya**

**Recomanacions per a una cobertura mediàtica d'infants i adolescents amb
enfocament de drets**

Una de les funcions del Consell de l'Audiovisual de Catalunya (CAC) és promoure l'adopció de normes d'autoregulació del sector audiovisual. En aquest marc, el CAC, en col·laboració amb diversos agents del sector audiovisual, institucions i entitats, elabora recomanacions sobre temàtiques diverses que tenen com a objectiu millorar la qualitat de la informació i dels continguts emesos als mitjans audiovisuals.

La societat sovint abasta qüestions que interpel·len de manera directa els infants i adolescents sense tenir en compte les seves opinions, perspectives o idees. Les seves oportunitats de participació activa en els processos socials són reduïdes i cal que, com a societat, reflexionem de manera profunda per canviar aquesta realitat i recordar que les persones menors d'edat són subjectes de drets.

Els mitjans de comunicació poden actuar com a altaveu dels drets de la infància i de l'adolescència, col·laborar a mostrar infants i adolescents com a persones que gradualment prenen decisions sobre les seves vides i facilitar que les seves opinions siguin escoltades en la presa de decisions i en els processos que els afecten. A més, n'han de garantir la dignitat, la privadesa i la intimitat, respectar-ne els drets a la pròpia imatge i a l'honor, i vetllar per la protecció de les seves dades personals.

El document s'inspira en els principis de la Convenció sobre els Drets de l'Infant i parteix de la idea que els infants i adolescents són ciutadans i ciutadanes actives de la societat amb veu pròpia. Les recomanacions volen esdevenir una guia per fomentar un tractament mediàtic que respecti l'interès superior de la infància i l'adolescència, amb l'objectiu que cap acció comunicativa pugui contravenir els seus drets universals i que quan s'informi sobre infants i adolescents o quan aquests participin en l'esfera mediàtica es faci amb perspectiva de drets.

La guia també s'adreça a les plataformes d'intercanvi de vídeos i a les xarxes socials, atesa la importància assolida pel que fa al consum audiovisual i al seu caràcter col·laboratiu. La facilitat de creació, difusió i de rèplica d'aquests serveis pot afavorir la presència de continguts perjudicials per a infants i adolescents. Les persones usuàries o generadores de continguts, així com les plataformes d'intercanvi de vídeos i les xarxes socials han d'establir els mecanismes i les mesures que disposa la normativa audiovisual contra aquests continguts.

Les recomanacions han estat elaborades pel Consell de l'Audiovisual de Catalunya, i han comptat amb la participació del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya, del Col·legi de Periodistes de Catalunya, de l'Associació Diomira, del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya i del Síndic de Greuges.

Per tot el que s'ha exposat, el Ple del Consell de l'Audiovisual de Catalunya adopta, per 3 vots a favor i 1 abstenció, el següent

ACORD

Únic. Aprovar el document *Recomanacions per a una cobertura mediàtica d'infants i adolescents amb enfocament de drets*, que s'adjunta a aquest acord com a part integrant.

Barcelona, 20 de gener de 2021

Roger Loppacher i Crehuet
President

Daniel Sirera Bellés
Conseller secretari

Consell
de l'Audiovisual
de Catalunya

RECOMANACIONS

RECOMANACIONS PER A UNA

**COBERTURA
MEDIÀTICA DE
LA INFÀNCIA I
L'ADOLESCÈNCIA
AMB ENFOCAMENT
DE DRETS**

Març del 2021

Se'n permet la reproducció, la distribució i la comunicació pública sempre que se'n citi la procedència (autoria, títol, organisme editor) i que no es faci amb finalitats comercials. No es permet la creació d'obres derivades sense autorització expressa de les persones autors i de l'organisme editor.

Edició:
Consell de l'Audiovisual de Catalunya
c. dels Vergós, 36-42
08017 Barcelona

1a edició electrònica: març del 2021

INTRODUCCIÓ

Aquestes recomanacions han estat elaborades pel Consell de l'Audiovisual de Catalunya i han comptat amb la participació del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, del Col·legi de Periodistes de Catalunya, de l'Associació Diomira, del Consell Nacional dels Infants i els Adolescents de Catalunya, i del Síndic de Greuges.

El document parteix del principi que els infants i els adolescents són ciutadans i ciutadanes actives de la societat amb veu pròpia.¹ En aquest sentit, les recomanacions volen esdevenir una guia per fomentar un tractament mediàtic que respecti l'interès superior de la infància i l'adolescència, amb l'objectiu que cap acció comunicativa pugui contravenir els seus drets universals. Amb el propòsit que quan s'informi sobre infants i adolescents o quan aquest sector de la població participi en l'esfera mediàtica sigui amb perspectiva de drets.

La societat sovint abasta qüestions que interpel·len de manera directa els infants i els adolescents sense tenir en compte les seves opinions, perspectives o idees. Les seves oportunitats de participació activa en els processos socials són reduïdes i cal que, com a societat, reflexionem de manera profunda per canviar aquesta realitat i recordar que les persones menors d'edat són subjectes de drets.

Els mitjans de comunicació poden actuar com a altaveu dels drets de la infància i l'adolescència, col·laborar a mostrar infants i adolescents com a persones que gradualment prenen decisions sobre les seves vides i facilitar que les seves opinions siguin escoltades en la presa de decisions i en els processos que els afecten. A més, n'han de garantir la dignitat, la privadesa i la intimitat, respectar-ne els drets a la pròpia imatge i a l'honor, i vetllar per protegir-ne les dades personals.

La guia també s'adreça a les plataformes d'intercanvi de vídeos i a les xarxes socials, atesa la importància assolida pel que fa al consum audiovisual i al seu caràcter col·laboratiu. La facilitat de creació, de difusió i de rèplica d'aquests serveis pot afavorir la presència de continguts perjudicials per a infants i adolescents. En aquest sentit, la responsabilitat és compartida entre les persones usuàries o generadores de continguts, i les plataformes d'intercanvi de vídeos i les xarxes socials, que han d'establir els mecanismes i les mesures que disposa la normativa audiovisual contra aquests continguts.

¹ La [Convenció sobre els Drets de l'Infant](#) de les Nacions Unides defineix els *infants* com les persones menors de 18 anys. La [Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència](#), entén per *infant* la persona menor de 12 anys i per *adolescent* la persona amb una edat compresa entre els 12 i la majoria d'edat que estableix la llei.

Els principis que regeixen aquestes recomanacions s'inspiren en la **Convenció sobre els Drets de l'Infant** i, de manera particular, se centren en: **l'interès superior de l'infant** com a principi fonamental que ha de prevaldre davant de qualsevol altre (article 3); l'infant té **dret a expressar la seva opinió** i que aquesta sigui tinguda en compte en tots els assumptes que l'afectin (article 12); tot infant té **dret a la llibertat d'expressió**, a cercar, rebre i difondre informacions i idees de tota classe (article 13), i, finalment, el **dret a l'accés a la informació**. En aquest sentit, els mitjans de comunicació social a compleixen una funció social cabdal pel que fa a la difusió d'informació destinada als infants, que tingui com a finalitat promoure el seu desenvolupament i el seu benestar social i cultural (article 17).

El tractament mediàtic d'infants i adolescents s'ha de fer amb enfocament de drets, tant en les informacions properes com en aquelles en relació amb temes més llunyans. Les nenes, els nens i el jovent ho són arreu i els mitjans han de contribuir a garantir que els seus drets es respectin a l'hora d'elaborar i difondre continguts.

RECOMANACIONS

01

Respectar i fomentar els drets, els interessos i el benestar dels infants i els adolescents.

L'interès superior de l'infant preval per sobre de qualsevol objectiu o interès mediàtic, publicitari o de cerca d'audiència. El seu benestar físic i emocional és prioritari i abans de difondre res, cal tenir en compte quines poden ser les conseqüències de divulgar determinades imatges, informacions o declaracions.

Davant el dubte de si una informació o un enfocament concret pot vulnerar cap dels seus drets o perjudicar un infant, cal avaluar l'interès general de la notícia i, o bé no donar-la, o bé buscar una aproximació diferent al tema.

02

Incloure la perspectiva de la infància i l'adolescència als continguts.

L'actualitat informativa en el seu conjunt també afecta la infància i l'adolescència i, en aquest sentit, seria recomanable qüestionar-se de quina manera les nenes i els nens la poden percebre i si conté els elements necessaris perquè puguin arribar a entendre-la.

D'altra banda, **es recomana incorporar a l'agenda informativa més notícies d'interès per a la infància i l'adolescència**. El tractament d'aquestes informacions ha de ser adequat a l'edat i la maduresa del públic al qual s'adreça i s'ha d'allunyar de la visió adultocèntrica.

De la mateixa manera, i en la mesura del possible, **s'aconsella fer partícips els infants de les informacions, per tal que expressin les seves opinions i es reconeixin en la informació publicada**. D'aquesta manera s'afavoreix el reconeixement de la infància i l'adolescència com a subjectes de drets dins de la seva societat.

03

Contextualitzar i recórrer a fonts expertes.

Per no sobredimensionar o infradimensionar les informacions, es recomana **contextualitzar de manera acurada les històries, els testimonis i les imatges d'infants i adolescents**. Si s'escau, convé reforçar la informació amb dades estadístiques.

En aquest sentit, **cal evitar les generalitzacions i les actituds proteccionistes**. També cal tenir en compte que no es tracta d'un col·lectiu homogeni: la infància i l'adolescència són etapes diferents de la vida d'una persona que, com qualsevol altra, estan condicionades per les seves circumstàncies i realitats.

A l'hora d'elaborar informació que els pugui afectar, **s'aconsella consultar amb persones expertes i entitats de l'àmbit de la infància i l'adolescència. En especial, amb aquelles en què participen i estan representats**, com ara els consells d'infants i adolescents.

04

Fer servir un llenguatge respectuós i inclusiu.

El llenguatge utilitzat a l'hora de parlar amb o sobre infants o adolescents als mitjans de comunicació no pot contribuir a estigmatitzar-los ni a discriminar-los per motiu d'edat, gènere u orientació sexual, ètnia, religió, circumstàncies de naixement, estatus social, bagatge educatiu o habilitats físiques.

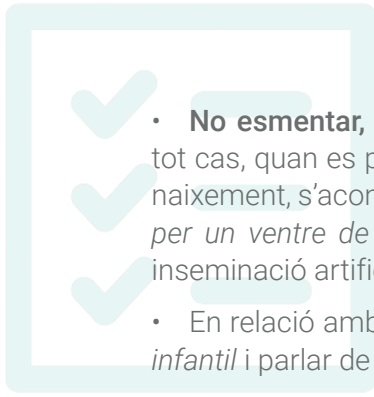
En aquest sentit, cal defugir descripcions i adjectius que puguin provocar rebuig al seu entorn o possibles danys psicològics i cal evitar possibles expressions o discursos que els puguin crear angoixa i/o neguit o els ridiculitzin.

De manera especial, cal extremar la cura a l'hora de parlar sobre infància i adolescència en situacions de risc i tenir en compte les múltiples causes possibles de vulnerabilitat (pobresa, maltractament, abusos, etc.).²

Pel que fa al llenguatge, es recomana:

- **No utilitzar el terme *menor***, atès que denota una infravaloració de la persona. Convé parlar d'*infant, nen, nena, noi, noia, adolescent, jove*. Si s'hagués d'utilitzar, és millor fer servir *menor d'edat* o *menor de 18 anys*.
- **Evitar l'ús de formes col·loquials i informals que no corresponen a un context informatiu**, com ara, *canalla, nanos, xavals, criatures, mainada, quitxalla...*
- **Emprar un llenguatge amb perspectiva de gènere i no sexista**. Sempre que sigui possible s'ha de fer ús de formes genèriques i de substantius col·lectius com *infància, adolescència, joventut, jove, persones joves, alumnat, professorat, classe, equip, voluntariat*, etc. Com a alternativa, es poden fer servir els termes en els dos gèneres. Per exemple, *nenes i nens*.

² Per a més informació, vegeu [Com informar dels maltractaments infantils. Manual d'estil per a mitjans de comunicació](#).

- **No esmentar, si no és imprescindible, la manera com ha nascut la nena o el nen.** En tot cas, quan es parli de pràctiques mèdiques en relació amb la fecundació, la gestació o el naixement, s'aconsella defugir expressions com *bebès proveta*, *bebès de laboratori* o *nascuts per un ventre de lloguer*, i parlar d'infants nascuts per tècniques de fecundació (in vitro, inseminació artificial, etc.) o per gestació subrogada.
- En relació amb els abusos sexuals i la prostitució, cal evitar expressions com *prostitució infantil* i parlar de *víctimes d'explotació sexual per part de persones adultes*.

05

Evitar les etiquetes relacionades amb la procedència, la filiació o la tutela.

Si no té relació directa amb el tema del qual s'informa, cal evitar esmentar l'origen, la filiació o la tutela del nen o de la nena, ja sigui per adopció, reproducció assistida, gestació subrogada, tutela de l'Administració o qualsevol altra. La condició de procedència, filiació o tutela no pot ser motiu d'una possible discriminació de l'infant o adolescent ni de cap vulneració dels seus drets.³

06

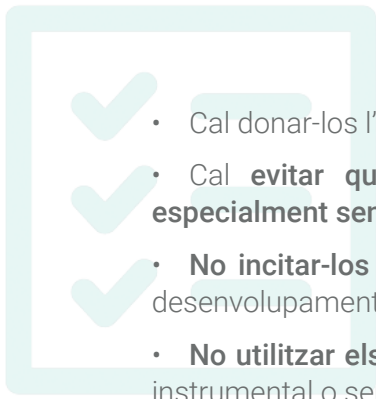
Impulsar la participació activa d'infants i adolescents en els mitjans i les xarxes socials.

Una manera d'incloure la perspectiva infantil i adolescent al discurs mediàtic és donar-los veu i afavorir la seva participació activa en els continguts informatius, d'entreteniment, de divulgació, educatius, etc. que els afectin o els puguin interessar.

Per tal que aquesta participació sigui adequada, el mitjà hauria de tenir en compte les prevencions següents:

- **La participació ha d'estar justificada per criteris editorials raonats i argumentats, i s'ha d'adequar a l'edat i al nivell de maduresa de l'infant o adolescent.**
- **L'infant o adolescent ha d'estar d'acord a participar-hi i té dret a canviar d'opinió en qualsevol moment i finalitzar la seva col·laboració.** El mitjà ha de comptar amb el consentiment dels pares, mares o representants legals corresponents.
- **El mitjà ha de dedicar el temps necessari per explicar-los de manera clara i entenedora les condicions de la col·laboració, el context i la temàtica del contingut en el qual intervindran, l'objectiu i les intencions de difondre'l, així com quin són els seus drets.** L'infant o l'adolescent ha d'estar acompanyat d'una persona adulta de referència.

³ Per a més informació, vegeu [Mitjans de comunicació i adopció. Consideracions sobre el tractament informatiu de l'adopció](#).

- Cal donar-los l'**oportunitat d'expressar les seves opinions amb les seves paraules**.
- Cal **evitar que participin en continguts que expliquin o representin situacions especialment sensibles, traumàtiques o angoixants**.
- **No incitar-los a imitar comportaments perjudicials o perillosos** per a la seva salut o desenvolupament.
- **No utilitzar els conflictes personals i familiars de la persona menor d'edat** de manera instrumental o sensacionalista ni com a espectacle.
- En el cas d'utilitzar recursos audiovisuals per acompanyar el contingut, els mitjans han de tenir en compte les possibles implicacions que aquestes imatges o àudios poden tenir per a l'infant o l'adolescent.
- Cal prevenir que **la participació de l'infant no comporti una forma d'explotació comercial**.
- En el cas de continguts difosos en diferit, l'infant o l'adolescent –o la persona que el/la representi– hauria de poder optar a un visionament previ del material a difondre, per tal de comprovar que la seva participació s'ajusta a les condicions acordades i que no s'han produït canvis en la situació de l'infant que facin que el fet de difondre'l el puguin afectar de manera negativa.
- **Els mitjans de comunicació haurien d'oferir als infants o adolescents la possibilitat d'expressar les seves opinions a través de les seves plataformes participatives i espais a les xarxes socials**. Cal que els fòrums siguin moderats i que els missatges es revisin per evitar la difusió de continguts que puguin ser perjudicials per a les persones menors d'edat. També les plataformes d'intercanvi de vídeos i les xarxes socials han d'aplicar els mecanismes necessaris per desactivar aquest tipus de missatges i continguts.

07

Establir les condicions adients per entrevistar-los de manera curosa.

A més de les recomanacions incloses en el punt anterior, convé que els mitjans tinguin en compte les consideracions següents a l'hora d'entrevistar infants i adolescents:

- Convé utilitzar un **llenguatge verbal entenedor i clar, adequat a l'edat i a la maduresa de la persona entrevistada. Evitar recórrer a un llenguatge infantilitzador**.
- Cal establir el **context per tal que l'infant o jove se senti còmode amb la persona, amb el lloc i amb el ritme de l'entrevista**. S'aconsella limitar en la mesura del possible el nombre de professionals presents a l'entrevista.
- Es recomana donar-li a conèixer prèviament el qüestionari i, si no vol respondre a alguna pregunta, no insistir-hi.
- Les preguntes, les actituds o els comentaris que realitzin els mitjans han de ser sensibles i respectuosos amb l'estil i les circumstàncies de vida de l'infant, i també amb els seus valors culturals i ètics o religiosos.

08

Protegir el dret a la intimitat i a la pròpia imatge de l'infant o l'adolescent.

Cal respectar el dret a la privadesa, a la intimitat i a la pròpia imatge de l'infant i l'adolescent, així com a la protecció de les seves dades personals. De manera especial, els i les professionals de la comunicació han d'extremar la cura a l'hora d'informar sobre infància i adolescència en risc o en situació de vulnerabilitat.⁴

Mai s'ha de difondre el nom, la imatge, ni altres dades personals que permetin identificar un infant o un/a adolescent en els casos en què els seus drets, interessos o benestar es puguin veure afectats pel fet de fer-ho. Tampoc no s'han de difondre informacions aïllades que sumades permetin identificar-lo/la, encara que només sigui en un entorn proper. **En circumstàncies de risc o de risc potencial, sempre cal aplicar sistemes d'ocultació de la seva identitat, tant visuals com sonors.** Els mitjans han d'evitar tant sí com no la revictimització de la persona menor d'edat com a conseqüència d'una informació publicada o emesa.

En el cas que, arran d'una actuació periodística, es detecti una situació de risc, es recorda l'obligació del mitjà de posar-ho en coneixement de les autoritats competents.

09

Fomentar un increment de programació infantil i juvenil de qualitat i adequada a la seva edat i maduresa.

Els infants i adolescents tenen el **dret a accedir a la informació i a rebre entreteniment i formació adequats.** Els mitjans de comunicació haurien de proveir de continguts adreçats a l'audiència infantil i juvenil adaptats a la seva capacitat de comprensió i al seu nivell de maduresa. Seria adient poder oferir programació de qualitat específica per a totes les franges d'edat.

També es recomana tenir en compte el període de vacances escolars i els dies festius a l'hora de programar més continguts adreçats a infants i adolescents.

Els infants i adolescents consumeixen i utilitzen de manera habitual els serveis audiovisuals en línia, les plataformes d'intercanvi de vídeos i les xarxes socials. Per aquest motiu, cal incrementar la presència de continguts de qualitat adreçats als diferents *targets* i edats.

⁴ Per a més informació, vegeu les [Recomanacions sobre el tractament de la infància i l'adolescència tutelada per l'Administració](#).

10

Contribuir a l'educació mediàtica dels infants i els adolescents.

L'educació en comunicació proporciona eines per formar una ciutadania crítica i activa. Cal que els infants adquireixin les habilitats i els coneixements que els permetin tenir una mirada crítica envers els continguts que es difonen, distingir les informacions veraces de les que no ho són i conèixer els riscos a què s'exposen en relació amb els continguts mediàtics o de les xarxes socials que els puguin ser perjudicials (p. e., jocs i apostes, violències masclistes, estereotips sexistes, ciberassetjament, trastorns alimentaris, incitació a accions perilloses per a la seva integritat, etc.).

Els mitjans de comunicació tenen un paper clau en aquest procés d'alfabetització mediàtica. **Es recomana que impulsin i difonguin iniciatives i campanyes que fomentin bons hàbits de consum mediàtic i tecnològic adreçades a infants, adolescents i també a les famílies i a les escoles**, ja que també són agents cabdals del procés d'educació en comunicació.

DOCUMENTACIÓ DE REFERÈNCIA

AGENCIA GLOBAL DE NOTICIAS, UNICEF (2008). [*Manual de niñez y periodismo. Un aporte para el trabajo periodístico comprometido*](#)

ASSOCIACIÓ DIOMIRA (2018). [*Protagonistes, ja!*](#), núm. 81.

BBC (2016). [*Editorial Guidelines: Section 9: Children and Young People as Contributors*](#).

CATALUNYA. [*Estatut d'autonomia de Catalunya*](#).

CATALUNYA. [*Llei 22/2005, de 29 de desembre, de la comunicació audiovisual de Catalunya*](#).

CATALUNYA. [*Llei 14/2010, del 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència*](#).

CHILD RIGHTS INTERNATIONAL NETWORK (2019). [*The CRIN Code*](#).

COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA (2016). [*Codi deontològic*](#).

CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA, DEPARTAMENT DE TREBALL, AFERS SOCIALS I FAMÍLIES, COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA (2019). [*Recomanacions sobre el tractament de la infància i l'adolescència tutelada per l'Administració*](#).

CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA, DEPARTAMENT DE BENESTAR SOCIAL I FAMÍLIA, COL·LEGI DE PERIODISTES DE CATALUNYA (2014). [*Com informar dels maltractaments infantils. Manual d'estil per a mitjans de comunicació*](#).

CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA (2013). [*Mitjans de comunicació i adopció. Consideracions sobre el tractament informatiu de l'adopció*](#).

CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA (2009). [*Recomanacions sobre la participació dels menors d'edat en els programes de televisió*](#).

CONSELL DE L'AUDIOVISUAL DE CATALUNYA (2007). [*Instrucció general sobre protecció de la infància i l'adolescència, senyalització orientativa i dret a la informació de les persones usuàries dels serveis de televisió*](#).

CONSELL NACIONAL D'INFANTS I ADOLESCENTS DE CATALUNYA (2014). [*Nosaltres també fem un país millor. Tenim dret a participar i a exercir la nostra ciutadania*](#).

CORPORACIÓ CATALANA DE MITJANS AUDIOVISUALS. [*Llibre d'estil. Manual d'ús. Epígrafs 2.3.3.1 Intervenció dels menors i 2.3.3.2 Les persones joves en els continguts*](#).

DEPARTAMENT D'ACCIÓ SOCIAL I CIUTADANIA (2009). [*El dret de l'infant a ser escoltat*](#). (Documents de l'Observatori dels Drets de la Infància).

EDUCO (2019). [*Guía Educo para entrevistar a niños, niñas y adolescentes con enfoque de derechos*](#).

ESPANYA. [Llei 7/2010, de 31 de març, general de la comunicació audiovisual.](#)

EUROPA. [Directiva \(UE\) 2018/1808 del Parlament Europeu i del Consell, de 14 de novembre de 2018, per la qual es modifica la Directiva 2010/13/UE \(Directiva de serveis de comunicació audiovisual\)](#)

FEDERACIÓ D'ASSOCIACIONS DE PERIODISTES D'ESPANYA (2017). [Código Deontológico.](#)

FEDERACIÓ INTERNACIONAL DE PREMSA (FIP) (2002). [Restituir los derechos de la infancia.](#)

OBSERVATORIO DE LA INFANCIA EN ANDALUCÍA (2008). [Marco legal y deontológico relativos a la protección de la infancia y la adolescencia en los medios de comunicación.](#)

NACIONS UNIDES (1989). [Convenció sobre els Drets de l'Infant.](#) Resum en català no oficial de la Convenció publicat per la DGAIA.

NACIONS UNIDES. [Comitè dels Drets de l'Infant.](#)

RADIOTELEVISIÓN ESPAÑOLA. [Manual de Estilo: 5.2. Niños y adolescentes.](#)

SÍNDIC DE GREUGES (2019). [El tractament informatiu dels infants en els mitjans de comunicació.](#)

UNICEF, MEDIA WISE, INTERNATIONAL FEDERATION OF JOURNALISTS (2010). [The Media and Children's Rights.](#)

UNICEF (2003). [Reporting Guidelines.](#)

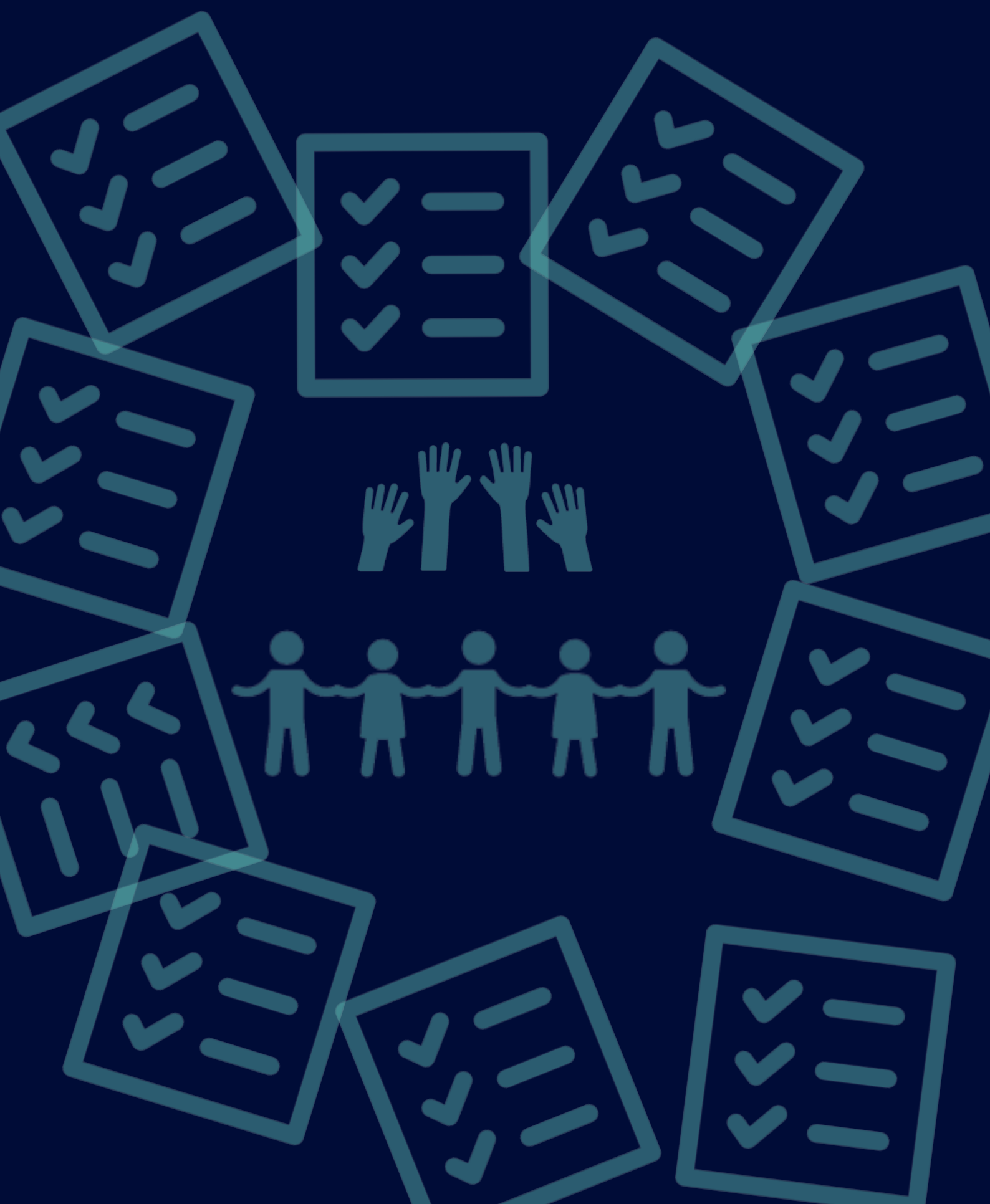
UNICEF. [Guidelines for journalists reporting on children.](#)

UNICEF HONDURES. [Manual de periodismo e infancia.](#)

UNICEF PANAMÀ (2019). [Manual de periodismo sobre la niñez y adolescencia.](#)

UNICEF URUGUAI (2012). [Guía: Periodismo de calidad para la cobertura y protección de los derechos de niños, niñas y adolescentes.](#)

Consell
de l'Audiovisual
de Catalunya